

פרוטוקול מס' 35

מישיבת ועדת הכספים,
שהתקיימה ביום ב', ח' שבט תשי"ב
10.45 בשעה , 4.2.52

משתתפים:

י. גורי - היו"ר
א. ציזלינג
א. ס. גניחובסקי
ק. לוז
ז. טוזאייב
ש. דיין
י. פורדר
א. הרצפלד
ח. אריאב
ס. שנה
ר. שרי

נעדרים:

י. אפרתי
י. בדר
י. רוקח
פ. קלמר

מוזמנים:

ד"ר מנדלסון
מר הופ - משרד האוצר
מר קיסרון
מר ספינק - מזכיר
מר בזק - מזכיר

סדר-היום:

1. אישור צווים
2. סמ-פותרות.

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.

א. ציזלינג:

יש לי שאלה: קראתי הבקר שלשה ארבעה עתונים וראיתי בהם, אצ בצורה בטעם אחידה, את ענין סמ-פותרות. לפי הצורה ראיתי, אצא אצא אצא שזה מסקור אחד, ולא מהכנסת העתונים הם? הארץ, דבר, על המשמר, זרוסלם מוטס.

א. ס. גניחובסקי:

קראתי בעתונים שבנקים הגדילו אצא את הריבית בעד האשראי. אני שואל:

האם אין הכנסת צריכה להתערב?

ענין שני נובע גם הוא לסודיות, בנוגע

לדו"ח של מבקר המדינה.

היו"ר י. גורי:

עלינו לאשר עוד שני צווים: העלמת חבלו על כוהל ספוגל, ופקודת הערימי מכס ופטורים. אני קורא את זו חבלו על כוהל:

בתוקף טכנותי לפי סעיף 15 לפקודת הטעירות המסמלתים, הסעיפים 14 (א) ו-21 (ד) לפקודת סדר השלטון והמשפט, תש"ח-1948, והסעיף 1 (ב) לחוק מסי מכס חבלו (שינוי תעריף)

תש"ש-1949, אני מצווה לאמור:

1. כל עוד צו זה יעמוד בתוקפו יוטל על כוהל מפובל לתעשייה זיבבה במקום שם הבלו המפורט בתוספת לפקודת המספרים המסומלים שם בלו של לירה אחת לקילוגרם.

2. לצו זה ייקרא "צו מיסי בלו על כוהל מפובל (שינוי תעריף) תש"ב-1951".

ד"ר מנרלמנן:

הכוונה היא בעיקר לכוהל לתעשייה, בעיקר תעשיית בושם. על כוהל לשריפה יש רק מס סמלי בשיעור של 15 פרוטה לקילו, רק לשם ביקורת על המצרך הזה. היחס הוא 1 ל-4. אני רוצה שיהיה ברור שאין כל העלאה בכוהל לשריפה.

הצו אשר

היו"ר י. גורנין: אנו עוברים לצו השני: פקודת תעריף המכס והמסורים:

229"	מלש	לפי ערך	15%
334	מוטות, מטילים או זריות ומוטות	לפי ערך	15%
336	חצי עבולים מברזל ברזל שדחכו אינו מ-6 מוטמטר או כפסי א כפסי ברזל (צורת 1)	לפי ערך	15%
606	שפנים ושופנים לפיכה	לפי ערך	15%
622	(א) שמן לפכוניות	לפי ערך	80%
		(ב) שמן לפכוניות תעשייה	50%
		(ג) שומן סיכה	80%
626	שליחים מעובדים ועור סוליות	לפי ערך	35%
627	עור יעל, גדי או עבל, עור מבריק מצויר או סטולפל	לפי ערך	35%
629	עור טפין אחר	לפי ערך	50%
		(ב) עור בקר, סוטים וככשים	35%
		(ג) עור בטנה ועורות אחרים	35%
678	צמיגים ופניטיות של גומי לאופניים	לפי ערך	35%
679	צמיגים ופניטיות של גומי לכלי רכב מסובעים באופן מיכני:	לפי ערך	35%
225"	(א) מעצם מחט ומעצי סקוטזניה	לפי ערך	15%
		(ב) מעץ אשור	20%
629" (1)	(1) ייטור בטסקה (11) של התנאי המוביל לחלק ב' של התוספת, הביטוי	לפי ערך	35%

2. לצו ייקרא "צו תעריף המכס והמסור (מס' 5), תש"ב-1951".

ו' בכסלו תש"ב (5 בדצמבר 1951)

ד"ר מנדלסון:

2. מקודת תעריף המכס והבלגה. לנו כסדרה מהפודת תעריף מכס קצת מוזר שהוא מבוטט בחלקו על מכס טפזיפטי לפי המשקל, ובחלקו של מכס לפי ערך היבוא. ישנם מקרים שהמכס מבוטט על שני הדרכים גם יחד, אנו רוצים הידע לקבוע את כל המכס על ערך היבוא, אנו רוצים לתרום תרומה לבנייה שבשלנו את המכס על הערך בשביל עץ גברול לבנייה, והמתקנו במכס כמעט ספלי לחפרי בניין יטודיטת לירה אחת בשביל קוב עץ 3-2 ל"י לגברול, המחיר של עץ בשוק החפשי הוא קרוב ל-200 ל"י. כמעט שאין לנו פבוא של פוצרית מוכנית, וחשבנו שלכל המחזות יש צורך לחזור לשיטתה של מכס לא גבוה לפי השעור של 15% מהערך, גם היום השיעור הוא גסוך מאשר בזמן הפודת, נוסף לכך, בשיטה של פבוא חפשי ללא פלקוח של המחירית, אין הצדקה פוד המדינה לוותר לגמרי על הכנסות פבוא זה, בזמן שהמחירית הניעו לסכומים עזומים.

אחרי העלאת המחירית בעולצא אין אנו יכולים, בתור יוצא מהכלל, להפסיק במכס טפזיפי, אלא פוכחיים להתאים את השיטה שלנו גם במובן פסקי וגם במובן פסקלי, לשיטה המקובלת בכל העולצא.

לדוגמא: עץ לבן, עד כה היה המכס לירה אחת לקוב, אם המחיר היה בחודש ספטמבר ל"פ לפי הקצבה, המכס היה היום 3 ל"פ, ברזל עגול-אם המחיר הרשמי היה 30 ל"פ, היתה המכס היום 4,500 ל"פ, בעניין פבוא ללא תשלום אנו עושים הערכה כפולה, פתוך אנחה שהמחיר האמיתי הוא לפחות פי 5-6, אם המכס על העץ עם הקצבה הוא 3 ל"פ לוקחים בעד פבוא ללא תשלום 6 ל"פ, הורדנו את המכס על הזמנייה הכבדית, כי פשתשים בהם בעיקר בחקלאות.

אין שום פרוטודיטת בין המס הגבוה למדי על בניין ובין המס הנפוך עד כה שהיה לפי המשקל על שפן פככה, שפן פככה עולה באופן רשמי 160 פודת לקילו, ועל זה שילמו 25 פודת פס, במקום זה אנו גזיפים עכ"פ 110 פודת, פכיוון שזה היה פרוכך בפחסיים של מספר חבדות בכדי לפנוע שהפודת זה ילך לכיטיים של כל מיני פתוכיים - הצלחנו לשכנע את הפבואים ועל זה ישנה ביקורת פפדנית - הצלחנו בשפך שפוע יסיים לגבות 120,000 ל"פ, בשביל בעל המכוננית פתכטת העלמא ב-200-150 פודת.

א) מה החישוב בהשוואה עם החשבון במטבע זר?
ב) מאיין יודעים אם זה סיועד ליבוא ללא

י. פורר:
תשלום או לא?

ד"ר מנדלסון:
ברשיון היבוא כתוב אם זה סיועד ליבוא ללא תשלום או לא, ישנם מוסדות שיוודעים שהם פביאים סחורה עם אפא הקצבת מטבע, את החישוב של המטבע הזר אנו עושים לפי הקודת הרשמי - 2.80 דולר לל"י.

ג. שרי:
בשפן סיכה התשלום של המכס אינו מטלא כל פפקיר, בשעה שבפזיין אדם יכול לעשות חשבון לנסוע פחות ולחסוך בניין, הרי השפן שומר על פסק המכוננית.

אשר לעניין האופנייים: - בקשר עם ההוצאות הכבדות במטבע זר המכבידות על הרנספורט לסוגיו, האם לא היה ראוי שהמטסלה, על ידי הקצבת מטבע, ועל ידי מכס מוקשן ואי-גביית פס-פותרות מדברים אלה, תעודד את השימוש באופנייים, דבר המקובל פאד בכמה ארצות?

א) אני מבקש התחייבות של דיון בעניין המכס, כתנאי להסכמתנו, על יסוד המצאת חומר.

א. ציזלינג:

ב) מבלי להיכנס לפרטים אני רוצה לרשום שאנו נתנו לנורה חפרי...

היו"ר י. גורנין:
גם אני חושב שעקב הדיון בתקציב נצטרך לקבל סקירה כוללת על כל ענין המכס והבלו. סוכם עם הד"ר מנדלסון שהחומר יוכן ותימסר סקירה כוללת והוועדה תזבל לקיים דיון.

אשר להתנגדות של חבר הכנסת ציזלינג, אני רוצה רק להעיר שהתוספת הזאת אין בה כל ערך סכריע לגבי מצב היוקר וכו'.

א"ר ד"ר מנדלסון:
בענין הצמיגים עמדו בתי-ההרושת אצאאאאא החדשים על התנאי שיהיה איזה סכס סגן מינסמלי, שיתבטא בדולרים. לא יכלנו להסכים לדרישה זו. אשר לצמיגים של אופניים אולי צדק חבר הכנסת שרי, אבל צריך להתחשב בעובדה שישנם מספר מפעלים חדשים וגם ותיקים שמיצרים זאת ודרושה להם איזו הגנה. עלינו לחשוב שפעם יהיה משק נורמלי בארץ. אין כל הצדקה לוותר על סכס מבניית לוקסוס.

הרחלט: לאשר את הצוויים: א) בלו על משקאות חריפים; ב) בלו על כוהל מפורגל; ג) פקודת תעריף סכס ופטורים.

המנגדרות: בסעיף א) לחבר הכנסת אריאב - להוציא סכלל המשקאות את הקדניאק;
בסעיף ג) לחבר הכנסת ציזלינג, בנוגע להטלת סכס על מצרכים/ בסעיף ג) לחבר הכנסת אריאב - בנוגע לצמיגי אופניים.

היו"ר י. גורנין:
אני רוצה עוד להזכיר לחברי הוועדה שגמרנו את ענין חבילות המזון וגם פה ישנה דעה נפרדת לחבר הכנסת פורדר.

י. פורדר:
אני רק רוצה להוסיף שדורשים 8 דולר מחבילה רגילה; 5 דולר כמפס, ו-3 דולר להובלה. דורשים זאת בקורס הרשמי, ואני יכול להביא מסמכים על כך.

ד"ר מנדלסון:
אין לזה כל יסוד. ראשית, אין דורשים בקורס הרשמי אלא בקורס הרבה יותר טוב. בשביל חבילה של 18-19 דולר משלמים מכסימם 1.20 דולר. מי שמקבל את החבילה בדואר - אינו משלם בכלל בדולרים. אם ישנם מסמכים - אבקש את הד"ר פורדר לשלוח אותם למשרד המסחר והתעשייה ושם יטפלו בענין.

היו"ר י. גורנין:
אנו עוברים לחוק סס-מותרות. ד"ר מנדלסון מוכן להביא היום לוועדה 3 דברים:
המצרכים
א) רשימת אצאאאאא/ הפטורים סכס מותרות לחלוטין;
ב) אצאאאאאא רשימת המוסדות הפטורים סכס מותרות לחלוטין;
ג) המסמות של הסיוג עד 7,5 אחוז ומ-7,5% ומעלה.

ד"ר מנדלסון:
אינני יכול לחתום על כל פר שמטרו העיתונים בשם משרד האוצר על מסמות הדיונים, אולם עד כמה שאני השתתפתי בדיונים, לא היה מדובר אף פעם על העלאת סס מותרות מ-35% פי 3. לא היה גם מדובר על כך שהאוצר רוצה לקבל יד חופשית להעלות. הכוונה - עד כמה שידוע לי - לא היתה עכשיו להעלות באופן ניכר, אלא לבוא אצאא בפורמה של כל המסגרת של המס על קניות ומותרות. אצאא בהנחה שוועדת הכספים תאשר חוק חדש, חוק מס קניה וחוק מס מותרות, הדאגה הראשונה שלנו היא לפטור את המצרכים הראשונים סכל מס.

עכשיו אני מביא בפני חברי הוועדה רק הצעה ראשונה הנתונה עוד להוספות ניכרות. רשימת הפטורים שתהווה חלק אינטגרלי בחוק, כוללת לפי דעתנו את הדברים בדלמתי:

ד"ר מנדלסון:

- א. כל צרכי מזון יסודיים;
- ב. כל צרכי מזון קצונים - כולל מצרכים לחקלאות;
- ג. מצרכי "לכל";
- ד. מכוונות ייצור ומכשירי עבודה;
- ה. חמרי יסוד וקונסטרוקציה לבנין בסובן הרחב;
- ו. דלק וכוח;
- ז. כל מכשירי החקלאות וכל מכשירי עבודה בסובן רחב;
- ח. רפואות;
- ט. דברי דפוס;
- י. טבק וגפרורים שיש עליהם כבר מס עקיפין;
- יא. כל המוצרים לשימוש ושיקום של נכים;
- יב. בגדים משומשים ודברים משומשים לשימוש בית.

את המוצרים לשימוש הנכסא צריך לדעתי להעביר לרשימת המוסדות הפטורים.

רשימת המוסדות הפטורים מסס אצא כוללת:

"מותרות כמפורט שיובאו מחו"ל, או שירכשו בארץ ע"י מוסדות ובני-אדם, מן הסוגים המנויים להלן, יהיו פטורים מתשלום מס מותרות, בתנאי שניתנה הוכחה מספקת למנהל המכס והבלו כי המצרכים נרכשו לשמוש בלבד: -

- א. ממשלת ישראל;
- ב. עיריה, מועצה מקומית ומועצה אזורית;
- ג. הסוכנות היהודית לא"י, והמוסדות המוחזקים במלואם מתקציבה;
- ד. קרן קיימת לישראל, והמוסדות המוחזקים במלואם מתקציבה;
- ה. קרן היסוד בע"מ, והמוסדות המוחזקים במלואם מתקציבה;
- ו. "מלבן";
- ז. מוסד דתי, חינוכי, מדעי, רפואי, סוציאלי, ומוסד צדקה ופעד המאושרים ע"י השר המתאים, ובתנאי שינתן אישור מסר זה כי המצרכים דרושים למוסד לצורך החזקתו;
- ח. ארגון ספורטיבי או תרבותי - לגבי אותות ופרסים;
- ט. נשיא המדינה;
- י. נציגים דיפלומטיים;
- יא. נכה מלחמה שדרגת נכותו עולה על 50%, בתנאי שיציג אישור ממשרד מתאים שהם דרושים לשיקומו;
- יב. נכה מלחמת השחרור, שדרגת נכותו עולה על 25% ואינו עולה על 50% - מחצית המס, בתנאי שהמשרד המתאים יאשר שמצרכים אלה נחוצים לשיקומו;
- יג. משפחה שכולה ממלחמת השחרור, בתנאי שיוגש אישור שהנה זכאית לתגבולים ושהמצרכים מיועדי לשיקומה;
- יד. בתי סלון, בתנאים של סעיף 788 של תאריף המכס;
- טו. בתי חולים.

2. - מותרות כמפורט שיובאו מחו"ל על ידי בני אדם מן הסוגים המנויים להלן, יהיו פטורים מתשלום המס: -

עולה כמשמעותו בפקודת העליה 1941, בתנאי שהמצרכים הובאו לשימוש העצמי בכמות המתקבלת על דעתו של מנהל המכס והבלו בכמות המיועדת לשימוש העצמי, ובתנאי שהובאו על ידי העולה בעת עלייתו או תוך תקופה של 6 חדשים לפני הגיעו ארצה, או שנשלחו מחו"ל לא יאוחר משנה לאחר הגיעו, ובתנאי ויצהיר עליהם תוך 14 יום מתאריך בואו ארצה.

מנהל המכס יוכל להאריך התקופה בה יוכל העולה להביא חפציו, באם שוכנע שהאחור חל בנסיבות שאין לעולה שליטה עליהן.

פטורין אלה אינם חלים על מקררים חשמליים בלתי

ד"ר מנדלסון:

משומשים הטובאים או נשלחים שלא מארץ עלייתו, וכמו כן אינם חלים על
מכונניות בלתי משומשות.

הפטורים הניתנים לעולה יינתנו גם לאדם
שהגיע לארץ כתייר וקיבל רשות להשאר בארץ בקביעות כעולה. תאריך ההרשאה
להשאר בארץ בקביעות ייחשב כתאריך על ייתו ארצה לצורך פטורין אלה.

המגפות הן בכיוון הדיונים של הוועדה: להקל
על האיש הקטן והבינוני, ואולי גם להקל על הטידורים הראשונים של העולה,
על החפצים שמשפחת עולים זקוקה להם כמינימום לסידור ולשיכון. אני רוצה
להוציא מהמסגרת הנוכחית של מס של 15-25-35% מהמחיר הסיטוני, חפצים
טיפוסיים של המעמד הבינוני והקטן ושל מסק הפועלים או מסק העולים, למשל:
רהיטים זולים וריהט מעץ לבן; אופניים; כל הדברים היותר פשוטים של
הלבשה, כובעי גשם, עטים נובעים זולים, שעונים פעוררים, שטיחים זולים,
ספות שולחן, מכשירים סוזיקליים מחוץ לפסנתרים ורדיו, אמבטיות, כלי
אלומיניום. אלה הם דברים שההצעה היא להוציא אותם מכלל מצרכים של מותרות
ולהכניס אותם למסגרת של מס-קניות. ישנם מוצרי פלמטיקה רבים שהיום אין
משלמים בעדם מס, ורוצים להכניס אותם למסגרת זו. הוא הדין בדברי היגיינה.
ישנה הצדקה שבדי לוקסוס כמו פשי אקא נקי וקוסמטיקה יקרה, ייכללו אקא
ברשימה של מס-מותרות.

א.מ. גניחובסקי:

אני רוצה לדבר כאן באופן אישי, ולא בשם סיעתי.
אני מתנגד לשיטה של פטורים באופן קולקטיבי.
אני מסכים למצרכים פטורים - אבל לא למסודות פטורים. אם אותם מסודות
קונים מצרכים עממיים - הרי בלאו הכי הם יהיו פטורים; אם הם קונים
מצרכי לוקסוס - שישלמו מס. בתוך המסודות האלו אני פולל גם את מסלול
ישראל והסוכנות וכדומה.

אשר למצרכים מסויימים עממיים, האם אין הד"ר
מנדלסון חושב ש-7,5% זה יותר מדי, למשל לגבי מיטת ברזל הדרושה לעולה?

היו"ר י. גורן:

מס הקניות הוא עד 7,5%; יכול להיות גם פחות.

מ. לונז:

האם המסודות פטורים גם מס קניות או רק מס-
מותרות? אני חושב שמס קניות לא צריך איש
להיות פטור, כי אחרת תינתן אפשרות של שימוש לרעה בחוק זה.

הערה שניה: - אינני רוצה שתיעשה ההבחנה הזאת
בין אחוז הנכות של הנכים, ביחוד אם הדברים דרושים לשיקום, כי אחרת
יצטרך כל פקיד המטפל בדבר לחטט בנכותו של הנכה, וזה יגרום לאי-פעילות.

דבר שלישי: אני מתנגד לכל שחרור של עולים
ממס-מותרות, כי אחרת הם יכולים לקנות דברים בשביל אנשים אחרים החייבים
במס, וזהא יפתח פתח להברחה.

א. ציזלינג:

אינני רואה ברשימות אלו את המסקנות שהסיקה
ועדת המסנה בנוגע למס.

ד"ר מנדלסון:

מסקנות אלו טובאינה בחשבון הסופי.

א. ציזלינג:

בענין הסוגים הפטורים: - אני מסכים לכל הכתוב
כאן, אבל יש לי הרושם שצריך להרחיב את הרשימה
ואני מבקש לצרף אליה את צנעים לציירים, שהם בבחינת חומר גלם. אשר למוצרי
"לכל", היות והם אינם נמצאים למכירה, אני מבקש לשחרר מס את המצרכים
הנאים אחרי אצאצא מוצרי "לכל" כאשר מוצריא "לכל" אינם נמצא

ד"ר מנדלסון:

בחוק הקיים כתוב: "כל סנוזה של היירי" -

ד"ר סנדלסון:

למשל באנגליה, שחוץ מהצד שלמסלם כולם מס. אולם ישנו לחץ מצד העיריות והמוסדות שאיננו יכולים להתעלם ממנו.

אשר לנכים - אני מסכים לדעת הוועדה. רעיון זה הומצא לנו ע"י המשרד לנפגעי מלחמה, שלא הניא כלל בחשבון מניעים פיננסיים.

בארץ הזאת, שקרוב ל-2/3 מתושביה יהיו בקרוב עולים, אי אפשר לשחרר את כל העולים מס, לצורך לשים לזה סייג.

המגמות הן לא להטיל מס על מצרכים של יום-יום. רשימת הפטורים של מוסדות זהו ענין של פוליטיקה פיסקלית בארץ. מתוך הרשימה של מצרכים עד 7,5% מס, ישנם כמה דברים שהיו עד עכשיו פטורים, כמו טבון טואלט אצאאא ומוצרי פלסטיקה, וישנם דברים שקודם היה עליהם מס-מותרות גבוה יותר.

ש. דיין:

אני רוצה לשאול: הממשלה נותנת חומרי-גלם לעשיית בגדים, נעליים ורהיטים זולים. אולם המוצרים לא מגיעים לציבור, כי מעלימים אותם. מדוע אי-אפשר לעשות מונופול שש של שתי חברות, אחת של המשביר ואחת של הסקטור הפרטי, אשר ירכזו בידיהם את הייצור וידאגו לאספקתו הצורקת?

י. פורר:

לפי דעתי כדאי ללכת בשיטה יותר פשוטה של שחרורים, אני נגד לחץ ציבורי. בשבילי לחץ איננו נימוק משכנע לשחרר מס. מדוע אין האוצר יכול להקציב לעיריות איזה סכום גלובלי בשביל המס ולא לסבך את שיטת המס?

ר. שרי:

כדאי שלא יהיו שחרורים, אלא כל אחד שישלם, על סמך הוכחות, יוכל לקבל את כספו בחזרה אם יראה חשבונית.

ד"ר סנדלסון:

למעשה נוהגים כך.

ר. שרי:

האם רהיטי "לכל" משוחררים מס במידה שהם ישנם?

ד"ר סנדלסון:

כן. שחררנו גם רהיטים שאינם "לכל" והמזאנו עליהם כל מיני בולים.

ר. שרי:

פקודת מס מותרות כתובה בצורה די ברורה, ולמרות שסם זה לא חל, למשל, על פלסטיקה או על רהיטים מסוג מסויים, בכל זאת גובים הפקידים מס מדברים אלה. האם לא כדאי היה שתהיה הקפדה יותר בענין זה?

ד"ר סנדלסון:

אין לנו די פקידים בעלי הכשרה ומוסחיות לפס זה, ויותר טוב שיגבו מס בעד דברים שאינם דורשים זאת ואחר-כך יחזירו את הכסף, מאשר לא לגבות מס על דברים הדורשים זאת, ואחר כך בא אלינו מבקר המדינה בתלונות.

האוצר מוכן לקבל כל הצעה סמסית מצד הוועדה לסידור ענין זה, ואת הסיוטה השלמה נביא בפני הוועדה לפני שתוכא לאישור הממשלה.

הינ"ר י. גורני:

בזאת סיימנו את הדיון בשלב זה במס-מותרות.
סוכס שטס קניות יהיה עד 7,5% מס-מותרות
יהיה עד 35% וט-35% בלי לקבוע את המכסימום. קביעת המכסימום תיעשה
על ידי שר האוצר ספעם לפעם באישור הוועדה. אמרתי עוד בפעם הקודמת
שכל הצעה שתבוא להרחיב את הסמכויות הפרלמנטריות מבלי שיבולע לענין -
תתקבל ברצון. ברגע שנקבל את הסיוטה המלאה - נדון על הענין באופן סופי.

סחר בתחיל את הדיון במס-מותרות. אני רק
מבקש את חברי הוועדה לשנות בסדר-היום במקום חוק לפיקוח על מטבע חוץ -
הסדר היחסים הכספיים בין השלטון המקומי והשלטון המרכזי.

הישיבה סגורה.

(הישיבה נועלה בשעה 13.15)